

883. Prästgården, Skogstibble sn.

Pl. 155.

Litteratur: S. B. F. Jansson i Fornvännen 1943, s. 316.

Fragment av en runsten, påträffat år 1940 vid ombyggnad av prästgårdens källare. Förvaras nu i kyrkans vapenhus.

Rödaktig granit. Storlek 0,50 × 0,50 m. Endast ett par bandornament och ett litet stycke av runslingan utmed ena ytterkanten återstår.

Inskrift:

... suar ...

De fyra runorna utgöra sannolikt del av ett namn, t. ex. **suarthaufpi** Svarthövde eller **antsuar** Andsvar.

884. Ingla, Skogstibble sn.

Pl. 156, 157.

Litteratur: B 370, L 80, D 1:148. J. Bureus, Fa 6 s. 216 n:r 254 (Rhezeliuss), Fa 5 n:r 396; J. Rhezelius, Fl 2 n:r 94; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 256; Brev från C. Säve till Riksantikvarien B. E. Hildebrand ^{30/1} 1871 (ATA); G. Stephens, ONRM 2 (1867—68), s. 722; UFT h. 3 (1873), s. 72; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 30; Rapport till Riksantikvarien från G. Olson ^{20/12} 1946 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (i Fl 2); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 370); Dybeck a. a.

Ett flyttblock med runristning på tre sidor finnes vid Ingla by, på södra sidan av gamla landsvägen, omkring 350 m. ÖSÖ om Ingla huvudbyggnad, 120 m. ÖNÖ om U 885. Vägen har här blivit rätad och går nu V om Ingla, men den gamla vägbanan är ännu i bruk. Platsen för det runristade blocket är utmärkt på Geologiska kartbladet »Upsala».

Rhezeliuss har gjort en teckning av stenens framsida, men han anmärker, att stenen »är förbränder». Han har därför icke kunnat läsa inskriften. — Prosten Simmingh uppger i sin relation 1669, som ingår i *Ransakningarna*, att »I Tible sochn finnes intet». Några år senare (1672) upptager emellertid länsmannen Anders Pehrsson Rox i sin förteckning över fornlämningar: »Ingla Backa Twå stehnar påskrifne». Det är givetvis U 884 och U 885 som avses. Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Ingle i Tible sochn» (B 370: »Ingle», L 79 och 80: »Ingle by»). — Dybeck: »Runstenen står i en backsluttnings vid allmänna vägen i byn. Det lösa mindre stycket ligger å marken invid stenen ... Inskriften lider af förvillande tillhuggningar ... Redan 1630 uppgafs inskriften vara förbränder och oläslig.» I likhet med Rhezelius och Hadorph (B 370) återger Dybeck endast ristningen på stenens framsida (A). Den förste, som har iakttagit ristningarna på två andra sidor av blocket (B, C), synes ha varit studenten K. A. Hagson (sedermera läroverksadjunkt i Linköping, d. 1923). Det har skett år 1869, och hans lärare prof. C. Säve meddelar i ett brev till B. E. Hildebrand ^{30/1} 1871 Hagsons läsning. Det är också Säve, som har lämnat uppgifterna om stenen i *UFT* h. 3 (1873): »Inskriften är nött och svårläst och har i flere väsentliga fall blifvit rättad af studeranden K. A. Hagson. Han är också den, som upptäckt, att inskrift äfven finnes så väl på stenens kant som på baksidan.»

I en dissertation 1824 av F. A. Westerling (*De templo et paroecia Hagbyensi*) finnes en intressant uppgift om en gravhög i runstenens närhet: »A. MDCCCXVII d. III Aug. tumulum sepulcralem, lapide runico haud longe distant, ad Vicum Ingla in Par. Tible ego ipse reclusi, ibique inveni

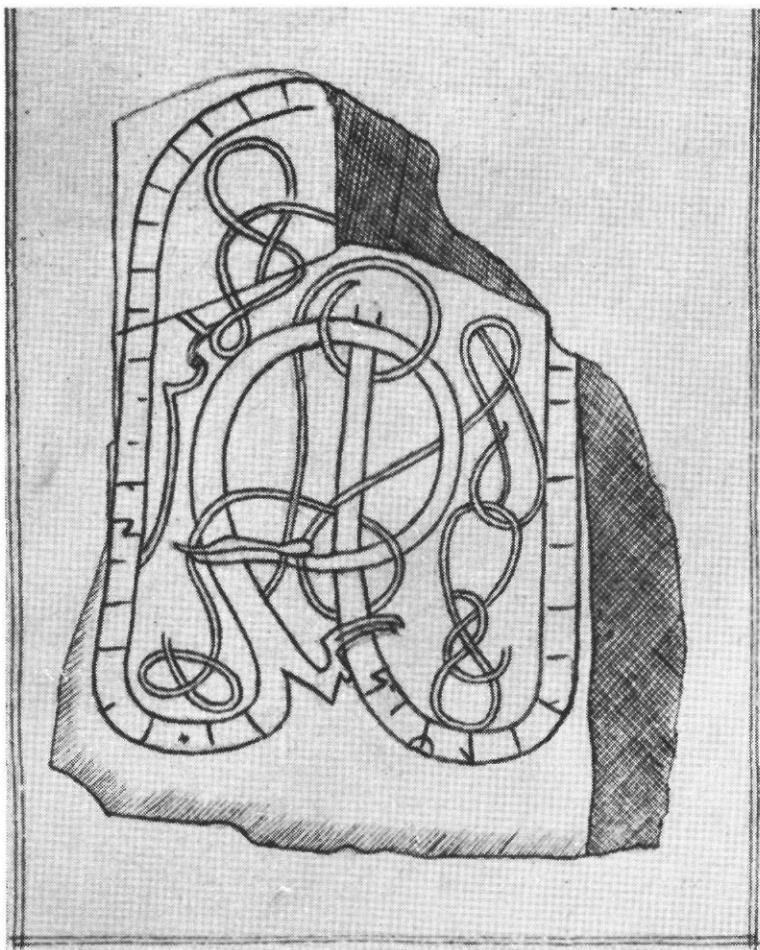

Fig. 392. U 884. Ingla, Skogstibble sn. Efter teckning av Rhezelius.

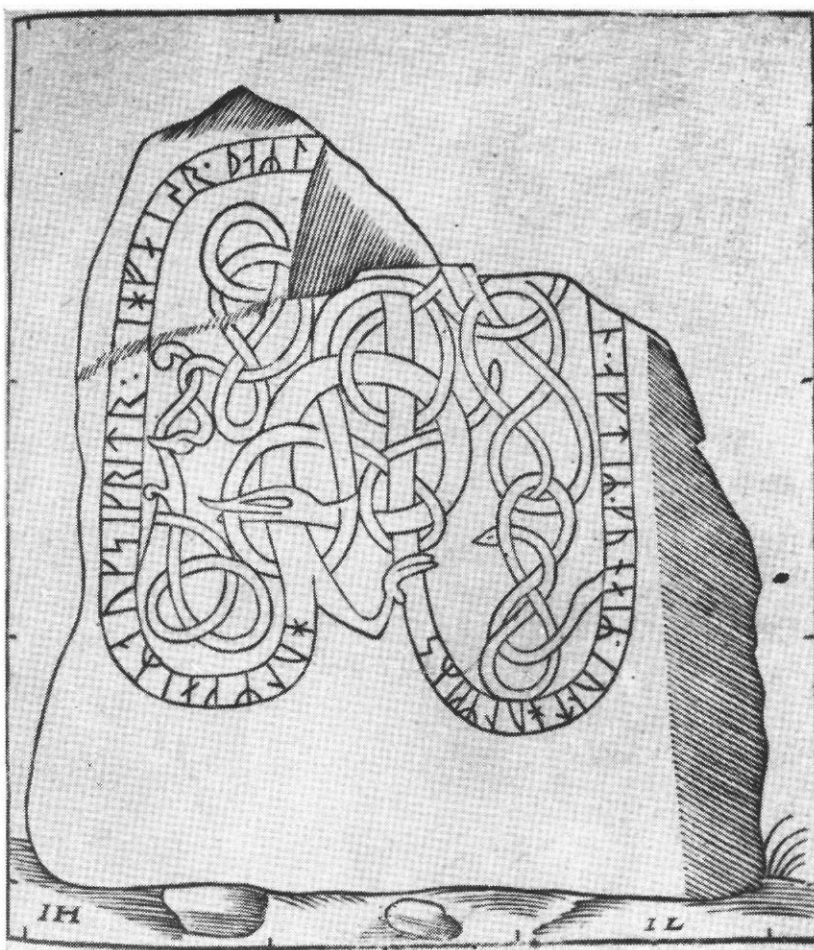

Fig. 393. U 884. Ingla, Skogstibble sn. Efter B 370.

urnam fictilem, solidam, carbonibus et gemmis repletam, aliis vitrei, aliis achatae, aliis crystalli. Paulo quidem ante nummus quidam, rem forsitan omnem illustraturus, catellaeque fuerunt reperta, quae vero ad meam non pervenisse cognitionem, est quod magnopere doleam. Rustici Reginam quandam Inga Vico nomen dedisse fatoque defunctam heic fuisse concrematam perhibent.» Ett stycke S om runstenen finnes verkligen en gravhög — den är utmärkt på Geologiska kartbladet »Upsala» —, och möjligen är det denna som åsyftas.

Rödgrå granit. Blockets höjd 1,75 m., bredd 1,36 m. Blocket är splittrat i flera delar, vilka sammanhållas medelst järnkrampor. Ett stort stycke av toppen är borta; det saknades redan på 1600-talet. Blocket är ristat på tre sidor: framsidan, vänd mot vägen (A), baksidan (B) och högra smalsidan (C).

Ristningsytan är på alla tre sidorna ganska ojämn och knottrig. På A-sidan finnas tydliga spår av släthuggning. Ristningen är även här mycket grund. I all synnerhet gäller detta om runorna, som delvis äro ytterst svårlästa. Ofta skymta runor (eller ornamentslinjer) endast som ljusa skiftningar i ytan, utan märkbar fördjupning. Genom noggranna iakttagelser torde man dock kunna få fram en säker läsning. — Ristningen på sidorna B och C är ytterligt grund, den framträder delvis endast som skrapning på stenytan, vit mot den röda graniten, utan kännbar fördjupning. På B-sidan är endast runslingan huggen med mejsel, dock grunt. Den inre ytan fylld av en teckning, åstadkommen genom skrapning i ytan; den har aldrig blivit med mejsel djuphuggen. Ristningens bredd är 0,97 m. — På C-sidan är ornamentiken grund, delvis endast svagt skönjbar. På v. sidan finnas inom runslingan en del stavar och upptill några runor. På h. sidan torde knappast några runor ha funnits ristade, kanske endast tecknade. Ristningens höjd 1 m., bredd 0,55 m. — Runblocket vid Ingla är intressant och utan motstycke så till vida, som det innehåller ristningar, som av allt att döma icke ha blivit avslutade och färdiga, utan endast uppritade och delvis svagt inhuggna.

Inskrift:

A: hulmkair · auk si[k]ripr - - - - fatsr · þahl ... o · aftir uih · faur hulmkirs
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

B: osmuntr · s - - - ... R markapu þisar runo
 55 60 65 70 75 80

C: ... þar u ...

Holmgæirr ok Sigriðr ... -fastr, þau l[itu] ... [þenn]a æftir Vig, faður Holmgæirs. Asmundr ... markaðu þessar runa[R]. ... þar v[aru] ...

»Holmger och Sigrid ... -fast, de [läto] ... [denna sten] efter Vig, Holmgers fader. Åsmund ... märkte dessa runor.»

Till läsningen: Intet sk framför 1 **h** eller efter 52 **s**. 5 **k** är icke stunget. Namnet 1—8 **hulmkair** är fullt säkert. Intet sk efter 11 **k**; ej heller efter 44 **r**. Efter 37 **r** finnes möjligen ett sk. Efter 12 **s** går ett ornament, avslutningen av en mindre ormslinga, in över runslingan. En av dess linjer, eller sannolikt båda, ha tjänstgjort som runstavar. Någon bst på 14 **k** kan dock numera knappast säkert spåras. Övriga runor i namnet äro grunda, men tämligen säkra. Efter 18 **r** är ytan skadad och fyra runor nästan utplånade. Endast bitar finnas i behåll, men ingen kan säkert fastställas. 23 **f** synes fullt tydligt. 24—26 **ats** äro svaga, knappast fullt säkra, men dock sannolika. 27 **r** är säkert. 28 **þ** är säkert; likaså 31 **l**. Däremot äro bst i 29 **a** och 30 **h** något osäkra. Därefter är ett långt stycke av inskriften, omkr. 15 runor, borta, 32 **o** är säkert, liksom det följande sk. 34 **f** är tydligt; övriga runor i ordet äro svagt skönjbara. 38 **u** är tydligt, 39—40 **ih** svagt, men säkert. Absolut icke **kunair** (B 370) eller **kunar** (Hagson). 41 **f** tydligt, 42 **a** mycket svagt, 43 **u** och 44 **r** någorlunda tydliga. Hela namnet 45—52 **hulmkirs** säkert. — Den yttre slingan på baksidan har vänderunor, r. 53—71. Namnet 53—59 är relativt tydligt. 60 **s** är sannolikt, men ytan är här skrovlig. R. 61 har en svag hst; ingen bst kan säkert spåras. Nedre delen av r. 62 är skadad; den kan ha varit **u** eller möjligen **þ**. Därefter endast en rak stapel, utan skönjbara bst (r. 63). 64—71 **r markapu** svagt, men dock säkert. Detsamma kan sägas om runorna i den inre slingan 72—80 **þisar runo**. 80 **o** är tydligt. Det är säkert sista runan. På C-sidan kunna endast runorna 81—84 **þar u** upptäckas. Före dem i v. runslingan spridda raka stavar. På h. sidan har med säkerhet inga runor funnits inhuggna.

Rhezelius har icke kunnat läsa inskriften. — Hadorph och Leitz (B 370): **hulmkair auk sikritr: ... hfaisr · þarl ... n · aftir · kunair iunt hulmkirs**. — Dybeck: **thulmkair · auk sifritr: ak · ahfaisr þar · l ... n · aftir × kunai - hunt hulmkirs**. »Inskriften lider af förvillande tillhuggningar. Orden **kunair** och **bunta** äro icke säkre ... Tredje namnet bör vara **ohfaikr**; men då måste man antaga ett ristfel.» — Hagson: **hulmkair · auk · sikripr a ahfotsr · þaul ... aftir · kunar · - un · hulmkirs**. På baksidan: **osmuntr · s ... þ - - R markapu þisar · runo**, och utom slingan: **rþi**. På kanten: **... i · þar · u**.

Det är mycket möjligt, att Hagsons läsning 28—31 **þau l** är den riktiga. Inskriften börjar med tre namn: ett mansnamn, ett kvinnonamn och åter ett mansnamn. De sammanfattas i den neutrala pronomformen **þau**. Och därefter torde på det förlorade överstycket ha stått **l[itu] · rita · stin · þin]o**. Inskriften har ett par uppenbara fel: 23—27 **fatsr** för **fastr**, 41—44 **faur** för **fapur**.

Om namnet *Holmgæirr* se U 480. *Sigriðr* är ett av vikingatidens vanligaste kvinnonamn, med många belägg i runinskrifterna. Det tredje namnet har varit en sammansättning med *-fastr*. Om namnet *Vigr* se U 47.

Inskriften på baksidan är tyvärr skadad. Man kan beräkna, att i den upptill förstörda delen av slingan ha stått 10—12 runor. Det är synnerligen beklagligt, att ristarnas signatur därigenom är defekt. Av predikatsformen *markaðu* framgår, att de ha varit mer än en; utrymmet talar snarast för att här ha funnits tre namn. Den förste är *Asmundr*, utan tvivel Åsmund Kåreson.

Men han har här haft medhjälpare, vilka ha varit nämnda vid namn. Mönstret på framsidan påminner i hög grad om U 866 Björnome och U 871 Ölsta, Gryta sn. I centrum av den cirkelrunda ristningen på baksidan befinner sig ett löpande djur; huvudet är tyvärr borta. Anmärkningsvärt är, att den för Åsmund karakteristiska böneformeln saknas. Korset är placerat på den oansenliga kantsidan (C). Vad den ofullbordade inskriften här var avsedd att meddela, är omöjligt att veta. 81—83 **par** torde vara pron. 'de' i fem. form, *þar*, föregånget av två kvinnonamn och efterföljt av en verbform, sannolikt **u[aru]** 'voro'.

885. Ingla, Skogstibble sn.

Pl. 158, 159.

Litteratur: B 368, L 79, D 1:149. J. Bureus, Fa 6 s. 216 n:r 254 (Rhezeliu), Fa 5 n:r 396, Fa 1 s. 89; J. Rhezelius, Fl 2 n:r 93; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 255; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60), 2, s. 7; UFT h. 3 (1873), s. 72; Rapport till Riksantikvarien från G. Olson ¹⁶/₁₂ 1946 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (i Fl 2); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 368); Dybeck a. a.

Runstenen står rest i en stenig beteshage, vid norra kanten av gamla landsvägen (som här går 200 m. N om nya vägen), 350 m. NÖ om bron över Sävaån, 120 m. VSV om U 884. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Upsala».

Inskriften finnes upptagen i Bureus' samlingar efter en uppteckning av Rhezelius. Platsen anges vara »Widh Ingla byen» (Fa 6), »Ingla» (Fl 2, Fa 5). Om Ransakningarna se ovan U 884. Träsnittet i Peringskiölds Monumenta har påskriften »Ingle by i Tible sochn» (B 368: »Ingle», L 79: »Ingle by»). — O. Celsius, som synes ha fått en uppteckning, daterad 2 maj 1726, av

Fig. 394. U 885. Ingla, Skogstibble sn. Efter teckning av Rhezelius.

Fig. 395. U 885. Ingla, Skogstibble sn. Efter B 368.